

Vertrek naar Indië; 29 oktober 1946

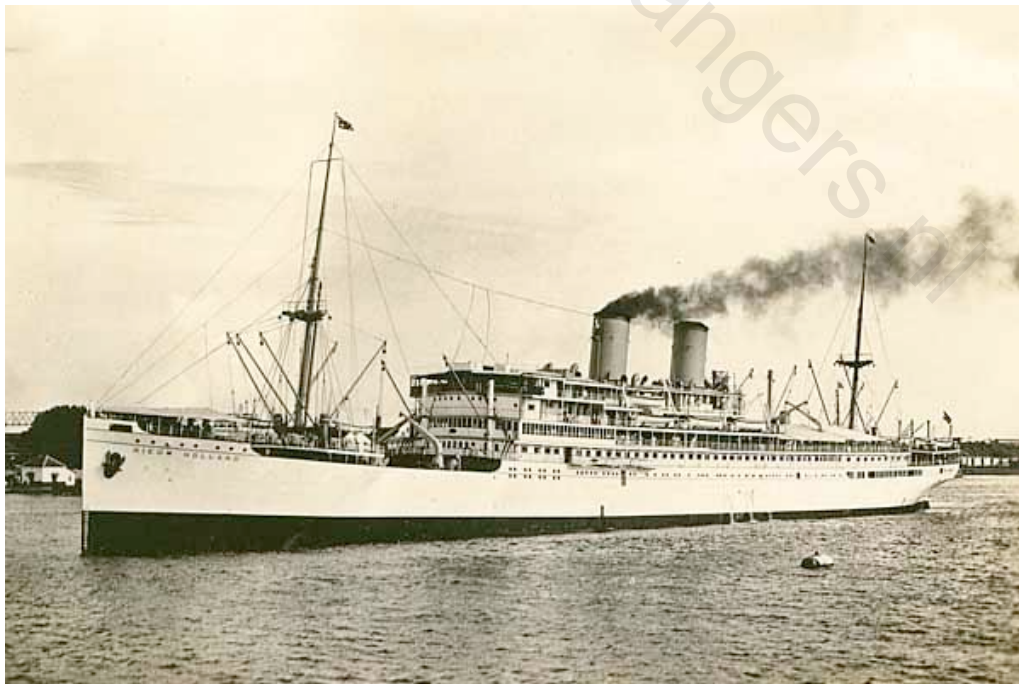
Na de opleiding in Schalkhaar bij Deventer volgde de korporaals opleiding op de Citadel kazerne in Gorkum. Hierna vertrok ik als korporaal OVW op 29 oktober 1946 met het troepentransportschip “De Nieuw-Holland”, vanuit de haven van Rotterdam naar Indië. Het begon al meteen goed toen we in de Golf van Biskaye in een najaarsstorm, met huizenhoge golven, terecht kwamen. Vanaf het vertrek droegen we reddingsvesten vanwege het nog altijd aanwezige mijnengevaar.

Natuurlijk was iedereen flink zeeziek en in de gangboorden brak je bijna je nek over het braaksel. Dit duurde een dag. Je gleed meer dan je liep en de WC bereikte je altijd te laat.

Bij het passeren van de rots bij Gibraltar was de zee ineens rustig en zo glad als een biljartlaken.

Men moet niet denken dat je aan de railing kon zitten kijken. Nee hoor, je moest poetsen en schrobben, het dek helpen schuren en dan kreeg je nog twee maal per dag Maleisische les.

In Port-Said werden kolen gebunkerd waarna we opstoomden door het Suez- kanaal naar de Rode Zee. Via Aden bereikten we de Indische Oceaan waar we 10 dagen en nachten niets anders hebben gezien dan water.

En dan onze eerste aanblik van het land.

Voor het eerst mochten we aan land in Sabang, op de noordpunt van Sumatra.

Hier bleven we twee dagen liggen, waarna we langs de kust van Sumatra naar Batavia (nu Djakarta) voeren.

In Batavia bleven we ook twee dagen liggen en een gedeelte van de militairen aan boord werden hier ontscheept.

Vervolgens gingen we door de Java zee, waar de slag met Karel Doorman heeft plaatsgevonden, naar Soerabaja op Oost Java.

Hier werden wij ook ontscheept en werden in de stad Soerabaja gelegerd in een schoolgebouw.

Ons bataljon 2-12RI werd daar opgedeeld omdat er bij andere bataljons, door ziekte etc., een tekort was ontstaan aan personeel.

Ik kwam terecht bij 2-10RI, dit bataljon was al 3 maanden eerder geland. Bij 2-10RI werd ik bij de Stafcompagnie ingedeeld waar ik met een sectie van 10 man de villa van de bataljonscommandant, die op de Darmo boulevard woonde, moest bewaken.

We zaten toen midden in de stad en hadden als militair vrij vervoer met de tram en de "lintwormexpress".

Dit was een lage open trailer, die door de Mariniersbrigade werd geëxploiteerd, maar waar ook door landmacht mensen gebruik van mocht worden gemaakt.

Tot de eerste politionele actie begon ben ik in Soerabaja gebleven.

Toen de eerste politionele actie van start ging rukten we op in de richting van Modjokerto. Vanaf Soerabaja loopt de rivier Brantas, op plaatsen een kilometer breed, naar Modjokerto waar hij door sluizen wordt gestopt.

De Lengkong en Mlirip sluizen hebben we hier toen bewaakt.

Er werd ook regelmatig patrouille gelopen en al snel vielen er de eerste doden en gewonden te betreuren.

Je ging met een ideaal naar Indië, voor koningin en vaderland.

Wij wisten niet beter maar als ik terugkijk hadden wij daar helemaal niets te zoeken.

De mensen waar wij tegen vochten waren de vrijheidsstrijders van Indië die een onafhankelijke staat wilden.

Maar dit heeft ons nooit iemand verteld en als er geschoten werd, schoot je vanzelf terug om je eigen hachje te redden.

In het leger had je goede en slechte dagen. Maar ja, je had ervoor gekozen. Soms dacht je: kon ik maar even vijf minuten thuis zijn.

De enige verbinding die je met thuis had was door briefwisseling per zeepost en de meeste brieven waren zo'n vier tot vijf weken onderweg.

Indië is een mooi land om als toerist te bezoeken, niet als soldaat.

Aankomst Nederlands-Indië (Soerabaja)

Bij aankomst in Soerabaja werden we in een schoolgebouw ondergebracht en voorlopig hadden we geen dienst vanwege het acclimatiseren.

We konden nu de stad gaan verkennen terwijl de militaire activiteiten, na de capitulatie van Japan, door de Gurkha's werden waargenomen. Gurkha's [uit de bergen van Nepal] waren Brits-Indische troepen die in de Pacific hadden gevochten en nu hier de orde moesten handhaven. Het was een zootje.

De Brantas rivier was de afscheiding tussen ons en de troepen van Soekarno en de Womkromo brug over de rivier werd bewaakt door Gurkha militairen. Op de brug ontstond een levendige handel in van alles en nog wat. De Gurkha's hadden niet veel geld en er werd daarom flink geruild. Tropische vruchten en vooral bananen gingen van de hand. Voor een grote tros bananen werd soms met een handgranaat betaald. Er gingen veel trossen bananen en veel handgranaten over de "toonbank". We mochten er ons echter helemaal niet mee bemoeien. De klootzakken ruilden maar door en 's avonds als het donker was, werden er soms met deze handgranaten, militaire doelen van ons mee aangevallen. Het heeft ons veel moeite gekost om de Gurkha's te overtuigen van de grote fout die ze maakten. Toen we enkele weken later het commando overnamen kwam hier onmiddellijk een einde aan. De handelaren werden van de brug afgejaagd en mochten niet meer in de buurt van de brug komen.

We hadden indertijd alleen de haven en de stad Soerabaja in handen. Later werd dit gebied met de eerste Politionele aktie uitgebreid tot Modjoherto en de Lengkong en het Mlerifs sluizencomplex. Hier werden militaire steunposten gevestigd er werd er elke dag patrouille gelopen. Dit gebied was zeer onrustig en we hadden onze handen vol aan gewonde en gedode kameraden als gevolg van sluipschutters en trekbommen. Als ik hier weer aan terugdenk was het bepaald niet zo prettig daar.

Maar later, toen we met de tweede Politionele aktie, heel Oost-Java tot aan Banjowangi hadden bezet werden we in de bergen gestationeerd. Eerst bij de vulkaan Bromo (port Tosari?) en later op een koffieplantage (Kafomas in de buurt van Sitobondi). De 4 of 5 dagen durende patrouilles in de bergen waren link, geen uitzicht en iedere meter loerde er gevaar.

Als je een jungle oorlog voert en de tegenstanders geen uniformen dragen kan iedere tani (boer) die je tegenkomt een vijand zijn. Daarbij waren alle Indonesiërs (Javanen) bewapend met een kris of een kapmes, waarmee deze zich tegen wilde beesten en slangen moesten beschermen. Dit kon je hun niet afnemen. Wij waren hier tenslotte naar toegestuurd om hen te beschermen en de orde te handhaven. We dachten dat we hen daarmee hielpen maar dit was helemaal niet het geval. Er werd ons verteld dat er bendes rondzwierven die wij moesten bestrijden. Dit laatste deden we dan ook, maar pas veel later kwam je erachter dat diegene waar we op schoten (de soldaten van Soekarno), vochten voor de onafhankelijke staat Indonesië. Mensen die vochten voor hun vrijheid en ons zagen als bezetters, wat ook zo was. Wij vochten omdat we verkeerd werden voorgelicht in een oorlog en in een land waar we niets te zoeken hadden.

Daar kregen we dan ook nog een onderscheiding Het Ereteken voor Orde en Vrede heb ik toenmalige minister van Defensie "den Toom" die te dragen. Ik heb geschoten op mensen die ik ben er niet trots op dit te hebben gedaan.

voor.
teruggestuurd naar de
omdat ik er niet trots op was
vochten voor hun vrijheid en

Maar je moest tenslotte wel want wie het snelst was had gelijk en diegene die te langzaam waren liggen nu daar op het Ereveld. Een schande dat zoveel jonge mensen moesten sterven voor iets wat niet had gehoeven.

Een rare ontmoeting januari 1947

Begin 1947 kreeg ik de opdracht om een post te vestigen op de Darmo-boulevard in Soerabaja op Oost-Java.

Wij zouden een hoekhuis bemannen om Overste Ooms te bewaken van de A-divisie die daar in een villa zijn intrek had genomen.

Nou zei mijn kapitein: Je moet zelf maar in de buurt een paar tafels en wat stoelen zoeken.

De buurt is geëvacueerd, dus praktisch alle huizen staan leeg.

Dus ik op pad, veel houten kampong huizen, maar plots viel mijn oog op een mooi groot huis.

Dus ik dacht als je daar gaat kijken zal er best iets van onze gading te vinden zijn. Maar helaas de voordeur zat op slot. Dus dan maar achterom geprobeerd. Daar was de deur open. Ik trad naar binnen en stond plots tegenover een grijsaard van naar ik dacht blanke afkomst die een sabel had en het zag er op het eerste moment toch wel dreigend uit. Ik maakte hem duidelijk dat ik geen kwade bedoelingen had. Hij knikte en zei mag ik U iets vragen.

Aan uw stem te horen kon u wel uit Limburg komen. Ik zei dat ik uit Montfort kwam, een dorp dicht bij Roermond. Zijn gezicht klaarde op en hij begon te lachen.

Och jong, zei hij, dan könne weer auch plat kalle, want ich bön eine echte remunsje jong.

Miene naam is Hoffman en ich woon hiej al máér es 50 jaor.

Ik dacht dat ik achterover sloeg. Zomaar in een miljoenen stad en dan zoiets meemaken.

Hij zei, ich bön nooit máér terug gewaes in Remunj mer dao mot waal noch femielie van

mich wone. Ik zei dat ik net voor mijn vertrek nog een biertje had gedronken bij Café Hoffman in de Brugstraat. Dat deed hem goed om te horen en hij zei: Kiek dets doew gezöndj weer thoes kums en doog heur dan hael veul groeten van Antoon.

Ik heb niet meer gevraagd om tafels en stoelen die zijn ergens anders opgehaald.

Ik beloofde hem nog eens terug te komen maar helaas is dat niet gelukt.

Maar een rare ontmoeting dat was het wel.

Dit begon op 8 januari 1947 op mijn verjaardag.

De dag dat ik 20 jaar werd had ik twee korporaal collega's uitgenodigd om eens lekker te gaan chinezen bij een Chinees restaurant in Pasoeroean in Oost-Java waar wij toen gelegerd waren. Terwijl wij daar zaten te eten en de eigenaar om bier vroegen zei hij dat er nergens bier te krijgen was en dat de brouwerijen alleen mochten leveren aan het leger. Maar sprak hij, als jullie mij flessen bier kunnen bezorgen dan ga ik jullie daar een dikke prijs voor betalen. In de kantine kostte een fles Javabier van een liter 65 cent en hij bood ons voor iedere fles die wij zouden leveren 1 gulden en 50 cent. Dus 85 cent winst op iedere fles.

We hadden een deal en diezelfde dag kochten wij in de kantine alle flessen bier op, meer dan 100 stuks en de kantinebaas werd in ons complot betrokken en kreeg de raad elke dag zoveel mogelijk flessen bier in te slaan.

Onze handel floreerde zo goed dat wij een Javaan met een karretje in dienst hadden genomen en in twee weken meer als 2000 flessen bier hadden verkocht. De winst werd broederlijk onder ons vieren verdeeld. Maar dat kon nooit goed gaan, maar daar had niemand van ons aan gedacht.

Op een morgen rond een uur of elf komt er plotseling een officier van de kadi bij ons binnen met de vraag of er op onze post nog levenden aanwezig waren. Hij rekende ons voor dat op

onze post die bemand was met zestien militairen in twee weken 2500 liter bier waren gedronken wat neerkwam op 150 liter bier per persoon, en op 9 liter bier per persoon per dag of tewel voor ieder meer dan 50 glazen per man per dag.

De postcommandant werd vervolgens ingelicht en we kregen alle vier één week arrest wat bestond uit binnen blijven, alle corvees doen en niet de post verlaten.

Alles bij alles zijn wij toen toch goed weggekomen en ach die verdiende centjes vlogen al vlug door de handen maar een leuk handeltje dat was het wel voor iemand die toen maar 1 gulden per dag kreeg.

De slimme luitenant.

Februari 1947. Wij zijn in een buitenwijk van Soerabaja, genaamd "De Goebeng". Wij liggen in leegstaande huizen van Europese makelij (steen dus). Alleen onze gaarkeuken is ondergebracht in een grote gedeeltelijk uit hout opgetrokken loods.

De koks klagen al wekenlang dat het brood wat 's avonds overblijft, verdwijnt terwijl er toch wacht wordt gelopen. Nu zijn ze er achter gekomen dat de riolering die onder het huis doorloopt en die eindigt in de rivier de Brantas vol zit met ratten. We hadden een nieuwe luitenant en die zou dat probleem wel even oplossen. Hij pakte een aantal jerrycans met benzine, schudde die in de keuken in het buizenstelsel en toen een lucifer eraan. Binnen een paar seconden stond de keuken en de omgeving in brand. De ratten kwamen met tientallen uit de riolering, brandend als fakkels en staken de weg over waar een kampong met bamboehutten stond, die de een na de ander in de fik gingen. Zelf hebben wij moeten rennen om het vege lijf te redden. Drieëntwintig huizen waren afgebrand, de bewoners werden in tenten opgevangen en hebben allemaal nieuwe hutten gekregen. Die luitenant heb ik nooit meer gezien, is direct overgeplaatst, maar een belevenis was het wel.

Feestpoort ingang Chinese
wijk
Soerabaja

Sofia, Soerabaja Februari 1947

Gelegerd als oorlogsvrijwilliger in Soerabaja, Ned-Oost-Indië en ingezet als knokploeg samen met vijf korporaals om in de stad te patrouilleren, op te letten dat Nederlandse militairen niet betrappt werden in bordelen waarop stond verboden voor militairen.

Dat was vooral in de straat die naar de haven liep, de Herenstraat had beter de naam Hoerenstraat mogen hebben. 100 Bordelen naast elkaar vooral gebruikt door zeelieden.

Toen ik daar stond werd ik aangesproken door een meisje, eigenlijk nog een kind ze was 12 jaar. Haar ouders waren door de Jappen vermoord en toen bood ze mij haar lichaam aan.

Zolang als ik wilde voor twee roepia's, pakweg een gulden vijftig. Want ze had honger en had dan weer rijst voor twee dagen te eten. Ik heb haar samen met mijn collega's in de jeep geladen en naar een klooster gebracht die tevens een weeshuis runden. Ik had daar een week eerder twee Limburgse zusters ontmoet, een uit Susteren, zuster Savelkouls en de andere zuster Hellebrekers uit Dieteren. We hebben haar daar achtergelaten en samen nog met zijn vieren 10 roepia's gegeven. Ik beloofde zo gauw mogelijk nog eens terug te komen.

Dat was een week later maar Sofia was weg. Wekenlang hebben wij nog gezocht om haar nog te vinden. Steeds maar kijkend daar in die buurt waar ze mij toen aanklampie.

Maar het was zoeken naar een speld in een hooiberg in een stad met meer dan 4 miljoen inwoners. Ik heb haar nooit meer teruggevonden.

Het is een van mijn ervaringen in Oost-Java.

Dit was het verhaal van Sofia, een kind van twaalf jaar.

Opium kit Soerabaja; maart 1947

Op een middag moest ik met een luitenant en twee soldaten mee, om in een winkelstraat in de stad huiszoeking te gaan doen in een *toko* (winkel). De eigenaar hiervan kwam uit Bombay en handelde in van alles en nog wat. Wij werden vriendelijk ontvangen en ontdekten aan de achterkant van zijn winkel een vrij grote ruimte. Toen we dit zaaltje betraden vielen we in verbazing. Er lagen een stuk of tien broodmagere uitgemergelde Chinezen, ieder van hen zuigend op een slang welke was aangesloten op een in het midden staand vat.

Ze waren totaal versuft en keken ons aan met holle, half dode ogen. Er hing een weeïge zoete lucht en wisten niet goed wat we hiermee aan moesten. Het was een opium kit waar verslaafden opium konden snuiven. De man nodigde ons uit om bij hem in de woonkamer de maaltijd te gebruiken, wat we ook hebben gedaan.

Bij het afscheid gaf hij ieder van ons een bruinzwart bolletje mee en zei dat het veel geld waard was. Wat de anderen ermee gedaan hebben, weet ik niet. Ik wist toen ook niet dat het een bolletje ruwe opium was en heb het enkele maanden in mijn kist bewaard. Omdat ik niet wist wat ik er mee moest doen, heb ik het maar op een gegeven ogenblik weggegooid. Ik denk dat de man uit Bombay ons hiermee heeft willen belonen omdat datgene wat hij toen deed waarschijnlijk verboden was. Maar wat wisten wij toen hierover? Niets toch.

Ook dit was Nederlands-Indië, toch een heel aparte belevenis in de Gordel van Smaragd.

Een verhaal apart uit 1947

Na de 1^e politionele actie waren wij gelegerd in een voormalig pandjeshuis, gelegen aan de hoofdweg van Soerabaja naar Pasoeroean, enkele honderden meters voor de ingang naar het stadscentrum. Deze hoofdstraat heette de Embong-Pasar.

Het was hier erg onrustig en dagelijks was er wel een patrouille onderweg omdat er van alles gebeurde, zoals: trekbommen die werden afgetrokken wanneer er een militaire colonne passeerde, of over de weg gespannen draden waardoor militaire ordonnansen onthoofd konden worden.

Op een vroege morgen komt er een vrachtwagenchauffeur het erf opgerend en zegt: “Kom vlug, daarachter zijn de inlanders bomen aan het kappen, dwars over de hoofdweg om het verkeer lam te leggen”. Dit was de hoofdweg van Soerabaja naar Probolinggo.

Iedereen die gemist kon worden, greep zijn wapen en sprong vervolgens in een anderhalf-tonner. We waren met ongeveer een man of tien.

Ik was indertijd brencommandant, maar aangezien de brenschutter even naar de stad was, greep ik de bren met de nodige munitie. En inderdaad, zo'n twaalf kilometer buiten de stad, hadden de pemoeda's, zeg maar de inlanders, een aantal bomen over de weg laten vallen.

Aan beide zijden stond een file van Nirub vrachtauto's, deze onderneming vervoerde voedsel voor de stad Soerabaja.

Toen we daar aankwamen riepen de mensen in welke richting de daders waren gevlucht, waarna wij achter hun aan gingen. En ja hoor, in de sawah's (rijstvelden) zag ik enkele vluchtende mensen.

In de nabijheid van het eerste huis van een kampong zette ik de bren op de hoger gelegen weg en vuurde precies langs de voorgevel van het huis.

Je probeert zo gericht mogelijk te v

Soerabaja 1947

Ik was gelegerd in Soerabaja toen ik een brief kreeg van thuis dat er voor mij een pakketje met een verrassing onderweg was.

Ze hadden thuis in Montfort zoals ieder jaar een varken geslacht dus wilden ze mij daarvan wat laten proeven.

Ik kreeg met de zeepost een blik die vier en een halve maand onderweg was geweest. Op die blik zat een brief geplakt wat de inhoud vermeldde.

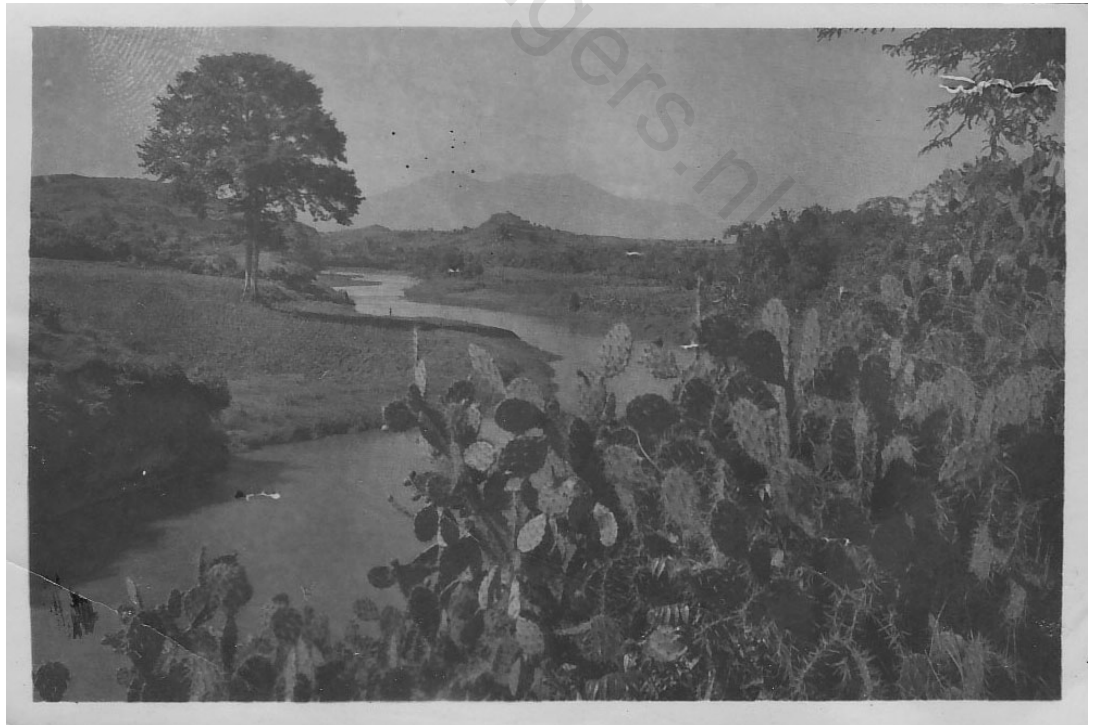
Die bestond namelijk uit droogworsten. Mijn kameraden stonden zeer nieuwsgierig rond om mij heen toen ik het blik opende.

Maar zo vlug heb ik nog nooit iets naar buiten gegooit. Je kunt wel denken wat zolang in de tropen met een schip onderweg was geweest. Stinken meneer en maden of wormen.

Ik zou het niet weten maar de verrassing was groot. Jammer moeder, u bedoelde het zo goed. Ik heb dan ook een brief naar huis geschreven dat ze lekker waren en er achteraan schreef ik: Moeder als U uw zoon nog liefheeft stuur hem dan 10 gulden.

En die kwamen dan ook altijd. Want voor 10 Nederlandse guldens kreeg je op de markt bij handelaren altijd vijf en twintig Javaanse guldens en dat was voor die tijd veel geld, want van nog geen gulden per dag wat ons betaald werd kon je heel weinig.

Een gek verhaal maar dit is toch echt gebeurd.

Vliegveld Singosarie Oost Java augustus 1947

De afgelopen weken worden we geconfronteerd met trekbommen die op afstand met een touw tot detonatie worden gebracht.

Via onze inlichtingendienst is ons ter oren gekomen dat er in de buurt van Malang, ergens tussen Lawang en Malang, een plaatsje ligt met de naam Singosarie.

Hier schijnt ergens in de rimboe nog een vliegveldje te liggen. Misschien dat de bommen hier vandaan komen?

Vandaag hebben we met twee pelotons een verkenning uitgevoerd waarbij ons de haren ten bergen rezen.

Midden in de wildernis ligt hier een vliegveld waarop zelfs een klein vliegtuig startklaar gereed stond om op te stijgen.

Alle vogels waren reeds gevlogen en we ontdekten twee grote bunkers die afgeladen waren met vliegtuigbommen, waarschijnlijk nog afkomstig van de Jappen. In iedere bunker lagen meer als 60 stuks bommen.

Enkele van onze mijnopruiming experts hebben het hele zaakje onder lading gebracht en met draden verbonden waarna wij werden verzocht om in een greppel dekking te nemen, op zo'n 400 meter afstand.

Dit hebben we geweten want het leek wel of er een atoombom tot explosie kwam. We moesten worstelen om onder het gebladerte vandaan te kruipen en we zagen dat in een grote straal alles weggevaagd was.

Toen we gingen kijken naar het resultaat was daar een gat zo groot, dat je er een kerk in kon stoppen.

We dachten dat onze trommelvliezen gescheurd waren omdat we twee weken niets meer konden horen.

Voedselvergiftiging; 2 september 1947

Bij een van onze posten is vandaag iets vreemds voorgevallen. Na de middagmaaltijd werd iedereen die gegeten had ziek.

Zo ziek zelfs dat wij met spoed deze post te hulp moesten komen.

Toen we een onderzoek instelden en een *baboe* (wasvrouw) bij de ondervraging doorsloeg, werd alles snel duidelijk.

De Nederlandse militaire leiding van de keuken had een jongen aangenomen om te assisteren in de keuken.

Deze jongeman had bij het bereiden van de maaltijd de kans gezien om een zakje met lijkenzand in de soepketel te legen.

Dus de 18 kameraden van deze post hadden allemaal een soort lijkenvergiftiging opgelopen.

We hebben ter plaatse een ziekenpost ingericht.

In zo verre ze zich zelf niet hadden leeg gekotst hebben we ze laten overgeven en de maag leeg laten pompen.

De *djongos* (hulp) zal nooit meer ergens zand in de soep gooien. Ze hebben hem aan de rivier op de brug gezet en de rest kun je wel raden. Oog om oog, tand om tand. Gelukkig zijn de jongens allemaal weer opgeknapt en na een week kon iedereen weer dienst doen.

Een dag uit het leven van een OVW soldaat in voormalig Ned.-Oost-Indië 7 september 1947

Vandaag moeten we voorbereidingen treffen voor een patrouille in de bergen. We zijn momenteel gelegerd in Pasoeroean op Oost-Java. We zitten vlak bij het Tenger-gebergte waarop de vulkaan "Bromo" ligt.

Omdat er vanuit die bergen steeds aanvallen worden gedaan door Soekarno gez

Er wordt vertrokken vanuit de basis met vrachtwagens en op een bepaald punt wordt men afgezet en begint de eendaagse en soms ook een 4 of 5 daagse patrouille.

De “koperen ploert” schijnt behoorlijk en de temperatuur is plusminus 30 graden, berg op, berg af, soms moet je door ravijnen waarbij eerst de ene helft er doorheen gaat en de rest boven wacht en vuurdekking geeft.

Als de andere kant is bereikt volgt de tweede helft waarbij

de eerste groep oplet en vuurdekking geeft, zodat men niet verrast kan worden. Als je met zijn allen tegelijk naar beneden gaat kan de vijand je van bovenaf bestoken en ben je machteloos. Door het geglibber op de vochtige bergpaadjes, met nog geen 5 meter zicht, is het gevaarlijk omdat je op teveel moet letten.

Door de vermoeidheid wordt je minder alert waardoor je met een enorme spanning loopt. Als je dan nog een Javaan tegenkomt worden er inlichtingen gewonnen, de ondervraging wordt door een tolk gedaan die met ons mee gaat. Vooral de taal is voor ons een groot probleem omdat er heel veel Maleisische dialecten zijn.

Dan vraagt er iemand om te stoppen voor zijn behoefte te doen. De bepakking afhangen, daarna weer omhangen.

Op een meerdaagse patrouille krijg je te maken met diaree door het niet goed gezuiverde drinkwater. Zieke collega's, die van 4 meter afstand in een fles schijten maar toch mee moeten op patrouille, zijn soms zo ziek dat een gedeelte van hun bepakking moet worden gedragen door de rest.

Krijg je bij dit alles ook nog vuurcontact en je ligt toevallig bij een nest waar witte mieren huizen, dan praat ik nog niet over slangen, schorpioenen, muskieten die je malaria kunnen bezorgen, dan begrijp je wel hoe men zich voelt.

De tweelingbroer

Toen de oorlog voorbij was had men hem als vermist opgegeven. Maar....., hij had een tweelingbroer. En bij terugkomst in Nederland gaf hij zich uit als zijn broer. In een grote stad valt dat niet op maar zijn broer had verkering en ging trouwen. Toen kwamen ze bij de gemeente waar hij woonde er achter dat hij de naam van zijn broer had gebruikt en zodoende hebben ze hem opgespoord en terug gebracht naar Nederland om alsnog berecht te worden voor zijn dienst bij de SS. Later hoorden wij, dat hij er met een lichte straf vanaf was gekomen. Dat vond ik terecht, want bij ons was het een fijne kerel en met alles hulpbereid en als we in een vuurgevecht belanden, wist hij altijd raad te geven hoe wij moesten handelen. Ik denk dat hij oorlogservaring van Rusland had? We hebben hem nooit meer teruggezien. Een fijne kameraad en ik denk dat hij met jeugdige overmoed de jeugdzonde had begaan. Dit was een van mijn ervaringen in Indië op Oost-Java,

Het gebeurde in 1947

Ik had enkele dagen verlof en nam gelegenheid om gewapend met een bos bloemen het graf te bezoeken van een marinier die pas was gesneuveld en een neefje was van de vrouw van mijn oudste broer. Ik liep over de toegangsweg naar het militaire ereveld via het Chinese kerkhof dat er langs ligt. Daar zag ik een oude Chinese man een mandje met rijst, bananen en vis offeren op een graf. Ik bleef staan en vroeg aan hem of de daar liggende begraven persoon dat nog zou komen opeten, o wat stom van mij. De oude Chinees keek mij aan en zei: Blanke toean hij komt dat opeten zogauw als jouw kameraad aan die bloemen komt ruiken die jij daar gaat neerzetten. Ik schaamde mij diep en wist niet waar ik kijken moest, want je moet anderen niet aanspreken over hun geloofsovertuiging want het geloof is toch datgene waarop onze toekomst gebouwd is. Stom toch van mij om zoiets te doen maar helaas je was jong en onervaren en dan doet men zoiets zonder na te denken.

dringen tot aan de loop van mijn geweer. Hij gleed uit en sloeg achterover, mij in zijn val mee slepend. Hij viel achterover op het pad, ik had moeite om mijn bajonet er uit te trekken. Zo vast zat hij. Ik plaatste mijn rechtervoet op zijn buik, trok het geweer terug en er spoot een straal bloed naar buiten. Gevolgd door enkele witte blaasjes, dat waren darmen die zich een weg naar buiten zochten.

Inmiddels waren mijn kameraden naderbij gekomen. De kapitein keek mij aan, nou koelpiet

sprak hij. Een mooi stukje werk wat je daar gedaan hebt. Ben maar blij dat zijn moeder in Japan om hem mag huilen. Dat is nog altijd beter dan dat je eigen moeder in Nederland om jou moet huilen. We hebben hem nog gefouilleerd en hij had buiten zijn sabel alleen een klein stukje zeep en een scheerapparaatje dat in een klein vierkant doosje zat plus een groepsfoto en een foto van zichzelf in uniform, verder niets. De kapitein hield de sabel en de rest werd mij

ter hand gesteld als herinnering aan dat gruwelijke voorval.

Daarna werd de tocht vervolgd, alleen hoefde ik die dag niet meer voorop te lopen. Ik had voor die dag genoeg gedaan.

De foto van die Japanner en het scheerapparaatje is mee naar Holland gegaan en bevindt zich nu in de verzameling van Ron Mans uit Montfort die alles over de oorlog verzameld en het woord “koelpiet” wat ik gebruikte daar bedoelde de kapitein mijnwerker mee.

Hij meende zeker dat iedere Limburger in de mijn had

Lengkong stuwen Oost Java 1947

Het is eigenlijk te gruwelijk om te beschrijven maar toch doe ik het.

Ik stond op wacht bij de stuwen van de Lengkong bij Modjokerto op Oost Java toen ik in de verte iets zag drijven in de snelstromende Brantasrivier. Ik pakte mijn verrekijker en wat ik toen zag was verschrikkelijk.

Het voorwerp wat ik zag was het lijk van een man doorstoken met een stuk of zes bamboestokken van een paar meter lang.

Ik sloeg alarm en enkele kilometers verder lukte het om het lijk uit het water te halen.

Naar later bleek ging het om een Chinees die in (niet door ons) bezet gebied niet had willen helpen om Soekarno-troepen te bevoorraden en dat ze hem zijn zaak hebben leeggeplunderd. Zijn vrouw en kinderen hebben vermoord en toen na zijn

winkel in brand te hebben gestoken hemzelf met bamboestokken doorboord en in de rivier gesmeten.

Dit is ons later door ooggetuigen verteld. Een van mijn vele belevenissen die ik heb meegemaakt. Het is wel bijna 60 jaar geleden maar toch staat het op je netvlies gebrand en je hoopt dat te vergeten, maar helaas. Het komt nog dikwijls in gedachten aan je voorbij. Het zijn dingen die je meedraagt je hele leven lang.

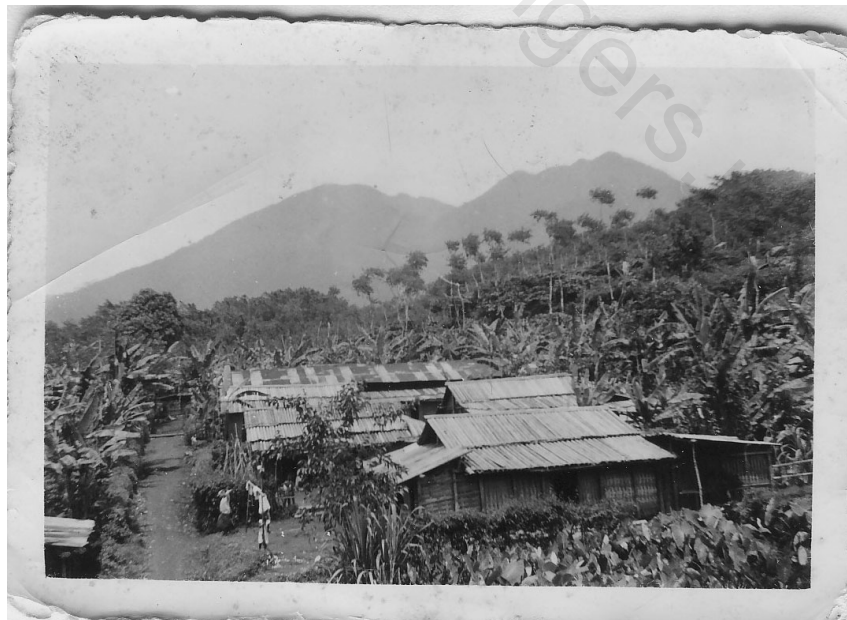
Kerstmis in de Tropen 1947

We waren gelegerd in Oemboelan in Oost Java in een loods die behoorde bij een waterstation. Daar borrelde een bron met helder water op aan de voet van het Tengergebergte. Duizenden liters per seconde en dat water werd opgevangen

Een vreemde belevenis 1948

Het was in 1948 toen we met een 3 daagse patrouille in Oost-Java, waar we gelegerd waren, op de eerste dag in de late namiddag na een enorme klauterpartij langs een bergrivier in het Tenger gebergte liepen. We liepen langs de bergrivier (die meer op een beek leek) die zich een weg had gezocht tussen enorme rotsblokken die uitgespuwd waren door de vulkaan “de Bromo”, via een smal pad naar een kampong. Hier mochten we onze tenten opslaan op het erf van het kamponghoofd (petinggi = een soort burgemeester). Hij had een hele grote tuin achter zijn huis.

Toen ik daar rondliep zag ik een rotsblok van plusminus 2 bij 3 meter waaromheen een bamboe hek was aangebracht. Ik vroeg het kamponghoofd wat daar de bedoeling van was en hij zei dat de steen zeer gevaarlijk was. Als een kip op dit rotsblok ging zitten was hij binnen

een kwartier dood. Ik keek hem aan en hij kon zien dat ik hem niet geloofde. Hij pakte een kip en zette die op de steen. En jawel hoor, binnen een kwartier lag er een dode kip. Hij zei dat ze het met een geit hadden geprobeerd en die was na een uur dood.

Die avond en nacht voelde ik mij niet prettig en toen ik 's nachts met een collega 2 uur wacht moest lopen rond het huis bleef ik nauwelijks stilstaan. Ik denk toch door een soort van angst. Nog wekenlang bleef dit voorval in mijn gedachten. Toen ik het aan een paar vrienden vertelde werd ik hartelijk uitgelachen. Maar een tijd later kwam dat voorval ter sprake op een feestje bij een Indische familie waar ik door de dochter des huizes was uitgenodigd. Haar vader was een KNIL officier en hij wist de waarheid achter mijn verhaal.

Hij vertelde dat in de buurt van vulkanen aardstralen voorkomen en dat onder dat rotsblok een punt was waar die aardstralen bijelkaar komen. Deze kunnen inderdaad zo sterk zijn dat ze dodelijk zijn. Hij zei dat indien er een mens op ging zitten deze het ook niet zou overleven als hij er te lang op zou blijven zitten.

Ik weet niet of deze man het bij het rechte eind had maar de kampong heet Banjoe-Rimboe en ligt in de bergen van Oost-Java, te bereiken vanuit het stadje Pasoeroean. De steen zal er heus nog wel liggen en die aardstralen zullen er nu ook nog wel zijn.

Dit was zo maar een belevenis uit mijn diensttijd als OVW-er in voormalig Nederlands Oost-Indië.

Belegering te Tretes

Het was in 1948, in mijn derde

de enige weg hier naar toe open gebroken en we zaten met zo'n 48 man als ratten in de val. Ik kroop met mijn geweer naar buiten achter de veranda muur en probeerde te schieten op alles wat zich onder ons tussen het groen bewoog. Gelukkig hadden we telefoon verbinding en werden er uit kleine vliegtuigjes parachutes met kisten munitie gedropt (foto's) toen de munitievoorraad begon op te raken.

We hebben hier vijf dagen gelegen en om beurten probeerden we wat te slapen. We zijn toen door onze troepen bevrijd. Ik kon weer terug naar het ziekenhuis, maar nu in shock toestand.

Je hebt het overleefd en het leven gaat weer gewoon verder, maar vergeten doe je het nooit.

Temeer omdat er bij deze belegering aan onze kant twee gesneuvelde kameraden te betreuren waren. We beschikten niet over doodskisten en gewikkeld in de Nederlandse driekleur hebben we ze begraven.

De ene patrouille is de andere niet

De exacte datum ben ik vergeten, maar het was in 1948, dat we gelegerd waren in Pasoeroean, een klein stadje in Oost-Java.

Op een nacht werd onze post door een grote overmacht aangevallen. De roepende en schreeuwende aanvallers waren op tijd door onze uitgezette wachtposten opgemerkt.

Op een gegeven moment werden we geconfronteerd met 10 of 12 mensen die naast de kant van de weg lagen. Ze huilden verschrikkelijk. Wat bleek, de hielpezen waren met een kapmes doorgekapt.

Met tranen in de ogen loop je verdoofd verder en toen we in het haventje van het vissersdorpje aankwamen zagen we in de verte nog de masten van de prauwen (vissersboten) aan de horizon verdwijnen. Dit kleine vissersdorpje heette Gresik.

Dan ga je terug en probeert zoveel mogelijk hulp te bieden, maar het is hopeloos. De mensen hadden al veel bloed verloren en je zit in de rimboe, mijlen ver van een ziekenhuis. Je ziet mensen sterven en staat er machteloos bij.

Dit is een van de vele ervaringen die je hebt meegemaakt, waar je nooit over praat. Dingen die je vergeten wilt, maar zo diep in je hersenen gegriefft staan en die bijna dagelijks voorbij flitsen. Dit wilde ik maar even op papier zetten zodat de kinderen en kleinkinderen ooit te weten komen wat Indië veteranen kunnen hebben meegemaakt. Dit is mij dus meer dan 60 jaar geleden overkomen, maar je vergeet het nooit.

Brandkast 1948

We waren gelegerd in een gebouw van een grote suikerrietfabriek in Kedawoeng Oost Java. Op 200 m. afstand lag een leegstaande villa die vroeger toe had behoord aan een familie die door de Japanners waren vermoord. Maar vanuit dat huis werd er 's avonds of 's nachts op ons geschoten. Zo zei de kapitein: vandaag blazen wij de hele zaak op en dan zijn we daar van af. Enkele experts brachten het zaakje onder lading en de hele zaak vloog de lucht in. Toen we het huis inspecteerden lag er een brandkast die waarschijnlijk verborgen had gezeten. Omdat hij niet open te krijgen was liet de kapitein met springstof de brandkast ontploffen. Die had vol gezeten met papiergeld, boordevol en dat lag in de hele omgeving verspreid. Geld wat ongeldig verklaard was omdat er na de Japentijd nieuw geld was gekomen.

Toen de brenschutter dit verhinderde werd hij door de Javaan aangevallen. Terwijl de twee al vechtend rolde gelukte het na veel moeite de Javaan met een schot uit een stengun buiten gevecht te stellen. De Javaan vond hierbij de dood, maar de hevig bloedende brenschutter miste een oor dat hem door de Javaan was afgebeten. Zijn naam was Dirk H., en hij kwam uit het oosten des land. De terugweg werd begonnen maar voor die dag kon iedereen zijn lol op. Deze dingen gebeurde en dit voorval was er één van.

Kedawoeng Oost Java 1948

Na de eerste politionele actie werden wij gelegerd in Kedawoeng bij een suikerfabriek die omringd was door kilometers lange suikerrietvelden met metershoog suikerriet. Wij waren daar om de mensen te beschermen die op de rietvelden werkten en tevens om de suikerrietfabriek weer op gang te brengen, daar de economie door de Japanse bezetting vast was gelopen. Op een dag kwam de directeuradministrateur bij ons en zei dat er uit de loodsen enorm veel balen suiker werden gestolen. Nou, zei onze kapitein, daar maken wij vlug een einde aan. Laat vandaag al het personeel weten dat niemand voor 's morgens zes uur het terrein op mag gaan.

Wij plaatsten 's avonds draden met handgranaten, die wij in een bamboehuls stopte. Met een dunne draad verbonden over de weg die naar de loodsen liep waar de suiker lag. Twee handgranaten hadden we op de opstapplank van een locomotief gezet die daar stond. En ja hoor 's morgens om vier uur twee harde knallen vlak achter elkaar. Wij gingen kijken en daar lagen twee mannen die dood waren. De directeur werd erbij geroepen en toen kwamen wij er achter dat het twee machinisten waren. Die begonnen 's morgens om vier uur de locomotieven op te stoken waar ze het personeel mee naar de velden reden. Och, zei de directeur, ik heb iedereen gewaarschuwd, maar deze gaan eerder naar huis omdat ze twee uur vroeger beginnen en ze wonen nogal een eind hier uit de buurt.

Maar ja, ik heb nog wel tien anderen die een locomotief kunnen besturen en daarmee was voor hem de zaak afgesloten. Die kerel meende zeker nog dat hij in het koloniale tijdperk leefde en dat deze mensen in zijn ogen niet meer als slaven waren. Toen ben ik zo boos geworden

werd het huis bestormd om tot de ontdekking te komen dat er zich alleen een bange Javaanse moeder met twee kleine kinderen in huis bevond. Wij kwamen er al gauw achter dat de man des huize die middag reeds van huis was gegaan. Met de mededeling dat hij rond middernacht weer terug zou zijn. Alles moest fluisterend besproken worden en er werd besloten om met 10 personen doodstil in huis te blijven. Geen lawaai maken, niet roken en alleen maar adem halen.

De rest zou in een schuurtje op het erf posteren met de deur op een kier en ook muisstil blijven. Daar hebben wij toen van pakweg acht uur 's avonds tot het moment dat hij thuis kwam moeten wachten.

Rot gestoken door de muggen en andere parasieten.

Toen hij de deur van zijn hut opende had men hem met twee man in een houdgreep. Zo snel dat hij nog niet de kans kreeg om met zijn ogen te knippen. Het was toen tien over een in de nacht.

Er werd besloten om daar de hele nacht binnen te blijven omdat verplaatsing in de nacht veel problemen mee zou brengen. De vrouw en kinderen werden gerustgesteld, de man kreeg de mond afgeplakt zodat hij geen geluid kon maken. Men kon zittend op de vloer even slapen voor zover dat mogelijk was.

Enkele mannen die aangewezen waren voor de wacht hadden pech, maar die zouden na terugkomst voor de extra moeite een dag naar de stad mogen. De volgende morgen vertrokken we al vroeg om laat in de middag weer terug te zijn op de kazerne. De man is toen overgedragen aan de inlichtingendienst. Daar is de man ondervraagd en naar later bleek was deze man helemaal geen bendeleider, maar hij had wel dezelfde familienaam.

Wij zullen deze nacht allemaal wel nooit vergeten en ik denk dat deze Javaan die onschuldig werd meegenomen dat zeker ook nooit meer vergeten zal maar dat zijn dingen die gebeurd zijn, helaas. Je was er als militair en moet een opdracht uitvoeren ook als er een minder gelukkige uitslag van komt. Spannend was het wel, dat kan ik je vertellen.

naar wat later bleek door de korrel op de mitrailleurloop, welke er door een kogel vanaf geschoten was, in tweeën gespleten.

Hij ligt gewond in de stelling maar de Bren wordt even later door iemand anders overgenomen en begint weer met vuren.? (reserveloop geplaatst?)

De aanvallers, wel 500 Javanen waarvan de meeste bewapend waren met stokken, stormen op ons af. Maar we hebben zoveel vuurkracht dat we ze ons van het lijf kunnen houden.

Dan komt het bericht binnen dat de andere post bijna geen munitie meer heeft. Er gaan vier man met ieder een kist munitie op weg naar de post die 250 meter verderop ligt.

Ik was een van deze vier en al kruipend en slepend bereikten we na een half uur eindelijk de post. Hier lag ook een gewonde als gevolg van een schot door de schouder.

De postcommandant was een vriend van mij en kwam uit Sittard.

Omdat hij dacht dat we het niet zouden halen verzoon hij een list en gaf het bevel dat iedereen moest stoppen met vuren. Hij riep dit bevel en de aanvulling dat onze maten nu een omtrekkende beweging aan het maken waren zodat ook de vijand dit goed kon horen.

De list bleek te werken want het schieten begon te minderen en even later was het doodstil.

De aanvallers waren vertrokken maar we moesten op onze posten blijven en niet de achtervolging inzetten omdat het donker was en je kon gemakkelijk in een hinderlaag worden gelokt.

De laatste patrouille

De week nadat wij de aanval op onze posten hadden afgeslagen kwam het bericht binnen dat onze taak in Indonesië er op zat. Wij konden gaan inpakken voor het transport naar Batavia, het huidige Djakarta, waar we in de loodsen van een vliegveld zouden moeten wachten op het schip dat ons naar Nederland terug zou brengen.

De compagnies commandant gaf ons deze mededeling op een buitengewoon appèl waaraan wel meteen werd toegevoegd dat morgen onze laatste patrouille op Indische bodem moest worden gelopen.

De volgende dag verliep deze patrouille vlekkeloos en werden we na afloop, op zo'n vijftien kilometer van de post, door legertrucks opgeladen. Tijdens de terugverplaatsing zag je bij iedereen blijde gezichten.

Toen we echter bijna bij onze post waren aangekomen viel er vanuit de rand van een *kampong* een gewerschot. Wij doken naar de bodem van de laadbak en bleven liggen tot de truck de post had bereikt.

Nadat we van de laadbak waren afgesprongen zag een van de chauffeurs een plas bloed naast de truck liggen.

Toen hij in de laadbak keek lag daar een van onze kameraden. De kogel van een sluipschutter had hem dodelijk in zijn hoofd getroffen.

En dan te

Terugreis naar Nederland

Na een paar weken gewacht te hebben in Tjililitan in barakken op een vliegveld in de buurt van Batavia (nu Djakarta) werden we ingescheept op de “Kota-Inten”, een troepentransportschip. Iedereen had plezier want eindelijk konden we op weg naar huis. Maar na twee dagen varen braken de pokken uit aan boord. Het eerste slachtoffer was de chauffeur van onze kapitein.

Hij kreeg een zeemansgraf: een verzwaarde kist vastgebonden op een schuinstaande plank, dan een toespraak, het koord werd doorgehakt en met een “een-twee-drie in Godsnaam” schoot de kist in de golven, kwam nog een paar maal naar het oppervlak en toen was het voorbij.

Enkele uren later landde op volle zee een watervliegtuig met artsen aan boord om iedereen te vaccineren en daarna moesten we maar afwachten.

Toen we in Aden aankwamen werden 5 man van boord gehaald die in quarantaine verzorgd moesten worden.

Het schip mocht niet de haven binnenlopen en we bleven buitengaats liggen.

We kregen te horen dat we 37 dagen op zee moesten blijven en het schip dat normaal de reis in 20 dagen deed, ging nu veel langzamer varen.

Aan boord was er alleen maar verveling en angst.

Daar stond ik dan met ongeveer vijftig gulden op zak. Na een maand moest ik mijn militaire kleding inleveren in Huis ter Heide, in de buurt van Utrecht. Mijn goederen waren incompleet, zo werd op het rapport vermeld, omdat ik een helmnetje miste. Hiervoor moest ik driedubbel betalen en er werd in plaats van 12 cent, nu 36 cent afgehouden van het bedrag wat ik daar toen uitbetaald kreeg. En dan kun je naar huis met plusminus 600 gulden. Het geld was ontoereikend om wat kleding, schoenen en een fiets te kopen en dus moesten mijn ouders bijspringen. En daar sta je dan, zo arm als Job, zonder werk, geen trauma team en ook nog mensen die boos naar je keken. Ze hadden eens moeten weten wat er gebeurd was daar waar je vandaan kwam en hoe je met jezelf in de knoop zat. Nu nog, na 60 jaar zijn er dingen die je bij je zal moeten dragen tot je begraven wordt.

Ik heb dit op papier gezet zodat de jeugd van nu weet wat hun grootvaders toen hebben doorstaan. Ze hebben bij hun terugkeer nog een trap nagekregen, wat ze beslist niet verdiend hebben.

HET VERGETEN LEGER

Nu het 60 jaar gelden is dat de geallieerde troepen voet aan land zetten in Frankrijk is het tijd om ook eens aandacht te schenken aan het Nederlandse leger dat toen na een korte militaire opleiding naar Nederlands Oost-Indië werden getransporteerd.

Een opleiding die volstrekt onvoldoende was voor een jungleoorlog om de achtergebleven Japanners op te sporen en te vechten tegen het ongeregelde leger van Soekarno dat zich in de bergen schuilhield. Men werd er heen gestuurd hetzij vrijwillig of dienstplichtig, om er orde en vrede te handhaven.

Maar naar later bleek om er weer de koloniale overheersing terug te krijgen nu de Japanse bezetters wegwaren.

Maar dat drong niet tot ons door want je was gelegeerd in kazernes, had heel weinig contact met de bevolking en het grootste struikelblok was wel dat men de Maleise taal en hun dialecten niet meester was.

Als ik dan nu terug

Een veldfles met water maar zes flessen per dag was ook onvoldoende, dus onderweg maar zien hoe je eraan kwam. Soms ongezuiverd water waardoor je in een mum van tijd diarree had. Zo erg dat je van vier meter afstand in een fles scheet. Dat moet je zelf hebben meegemaakt, zeker zijn dan een hond en toch soms mee moeten. Want bij een vierdaagse patrouille kon je niet achterblijven of omkeren.

Kreunen en om je moeder roepen help je ook niet en sommige van je kameraden zitten met hetzelfde probleem en de rest moet soms een gedeelte van je bepakking overnemen omdat je zelf niet meer mobiel bent.

En dan het Tengergebergte in op Oost-Java met soms ondoordringbare oerwouden, bergen op, ravijnen door van honderden meters diep, over glibberige bergpaadjes met nog geen vijf meter zicht waar de dood op de loer ligt. En "snipers" op je kunnen zitten te wachten. Je hoeft niet te vragen onder welke spanning je loopt en zeker als je soms voorop moet lopen.

Ik heb altijd twee engelbewaarders gehad want dat weet ik, ik had het soms met één engelbewaarder niet gered. Je moest op te veel letten, trekbommen, struikeldraden of wilde dieren. Ik heb ooit oog in oog gestaan met een wild zwijn met wel tien of twaalf jonge biggen om zich heen. Die zette de haren recht op en komt op je af stormen en dan kun je het beste binnen een seconde in een boom klimmen. Schieten mag niet dan verraad je aan de vijand dat je er bent, dus vlug klimmen.

Kijk dat zijn dingen die je bij je opleiding niet hebt geleerd maar die zich in het oerwoud toch voordoen. Dan niet te vergeten de ziektes waar je in de tropen mee te maken krijgt. Door het enorme zweten krijg je rode hond, ringworm, vervelende jeuk, diarree, amoeben, dysenterie, geelzucht en voor hen die naar de vrouwtjes gaan nog geslachtziekten.

Dat zijn allemaal dingen die tussendoor ook nog bij je aan kunnen kloppen. Sommige jongens krijgen

Dus vijf uur lang met ingehouden adem wachten.

Doodstil blijven, niet roken of hoesten, verrot gestoken worden door de rondkruipende mieren en gestoken worden door de muskieten.

Ook dat was het leven van Jan Soldaat in de tropen en soms overnachten in de bergen waar je omsloten was door de wolken en tegen de ochtend gloren verrekte van de kou en met een beetje pech ook nog een schorpioenbeet opliep.

Dan twee dagen later horen dat die bendeleider die gepakt werd helemaal niet de man is die we hebben moesten. Je iemand opgepakt had die helemaal niets misdaan had, maar toevallig dezelfde naam had.

Door de inlichtingendienst het verkeerde huis hadden aangewezen gekregen. Dus dan was de teleurstelling achteraf nogal groot. Zo'n tocht, zo'n teleurstelling en dan afgepeigerd zijn geworden voor noppes. Ook dat was Ned. Oost Indië. Tijdens een patrouille in de rijstvelden beschoten worden vanuit de kampongrand. Je plat neerdrukt en zoekt naar die boomtop van waaruit meestal het vuur komt. Je doodstil proberen te draaien in de richting waaruit gevuld werd en dan met alle man de boomtoppen onder vuur nemen. En maar hopen dat de schutter al niet is gevlucht en je niets of niemand meer aantreft. En vraag je maar af in welke van die honderden palmbomen hij heeft gezeten toen hij op je schoot.

Ik schrijf dat ik een van hen was. Als vrijwilliger was uitgezonden met een bataljon van alleen maar oorlogsvrijwilligers. Een samenraapsel van van alles

of de wereld rond of vierkant is. Hij weet niets over oorlogen, heeft nooit een schip gezien.

Daar leven ze nog in een soort van stenentijdperk.

Ze weten meestal zelf niet hoe oud ze zijn. Dan zeggen ze: “kira-kira”, dat is ongeveer.

Als een kind geboren wordt is er geen burgerlijke stand waar je wordt ingeschreven. Daar ver van de bewoonde wereld is niemand die zich daar druk over maakt.

Ik heb aan de rand van een bergriviertje vrouwen een kind zien baren, en een kwartier later zien opstaan en verder hun weg vervolgen. Je houdt het niet voor mogelijk maar toch was dat zo.

Dan krijg je de opdracht om met een peloton het in de bergen liggende vakantieoord Tosari in te nemen, en er een post te vestigen. Dus van 0 naar 1800 meter hoogte, bepakt en bezakt, met achter je aan een karavaan van vrachtwagens met de nodige spullen.

Het lukte ons om het dorpje voor de avond in te nemen.

Het overgrote deel van de bevolking was gevlucht, dus wij troffen er alleen een paar oude en zwakke mensen aan, sidderend van angst.

Om kwartier voor de nacht te maken namen wij enkele huizen in bezit. Plotseling stormt er in ons huis een jonge man binnen en wil de eerste de beste man die hij ziet aanvallen.

Deze had zijn karabijn met opgestoken bajonet in zijn hand en hield deze ter bescherming voor zich.

De man liep pardoos in de bajonet en stierf even later ter plaatse. Wij kwamen er later achter dat deze jongen geestelijk was gestoord, niet wist wat hij deed en ons uit zijn ouderlijk huis wilde verjagen, met dit gruwelijke vervolg.

Daar sta je dan, het gebeurd en je kunt er niets aan doen. Maar ja